

Til
Kunnskapsdepartementet

Oslo, 27.januar 2009

Hørings svar NOU 2008: 18 - Fagopplæring for framtida

Faglig råd for medier og kommunikasjon har behandlet NOU 2008:18 og mener utvalget foreslår mange viktig tiltak for å styrke fag- og yrkesopplæringen i Norge. Faglig råd vil særlig trekke fram forslagene innen områdene kvalitetsutvikling, gjennomføring, tilgang for voksne, fagskolen og forskning.

Utvikling av et forpliktende kvalitetsutviklingssystem for fag- og yrkesopplæringen

Kvalitet avsnitt 6.6

Utdanningsprogram medier og kommunikasjon har siden sin oppstart i 2000 blitt et populært valg hos ungdom og fått stor utbredelse. Rådet er opptatt av kvalitetsutvikling i hele opplæringsløpet, og har dette som ett av sine prioriterte arbeidsområder i oppnevningssperioden. Kvalitetsutvikling må også prioriteres av fylkeskommunene og skoleeierne og følges opp med nødvendig økonomi til å iverksette tiltakene. Ellers blir viktige tiltak kun en samling gode ønsker. Rådet har vært bekymret over meldinger om svært varierende kvalitet i utstyr og hilser derfor forslaget om kartlegging av utstyr med skolene velkommen. Undersøkelsen må følges opp ved at det avsettes nødvendig økonomi for å få på plass en yrkesfaglig standard på det verktøy og utstyr som benyttes i skolen.

Faglig råd MK gir en generell tilslutning til forslagene i området, og støtter innsatsområdene og utvikling av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem.

Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere

Faglig råd MK oppfatter at dette allerede er et problem innen flere fag, og at tendensen bare vil forsterke seg. Rådet ser forslagene til tiltak i sammenheng med innsatsområde 3 innen kvalitetsutviklingen, og støtter tiltakene. Studier av læringsutbytte har vist at lærernes kompetanse er avgjørende for hvilke resultater elevene oppnår. Rådet har mottatt signaler om at fagfolk med relevant faglig kompetanse og erfaring fra arbeidslivet ikke vinner fram ved tilsetning når en "konkurrerende" kandidat til fast stilling har relevant skolebasert kompetanse. Dette selv om en skal kunne tilegne seg pedagogisk kompetanse underveis.

Rådet vil spesielt framheve satsning på instruktørens, de faglige ansvarliges og prøvenemndenes kompetanseheving. Vi mener at stipendordninger og lønnskompensasjonsordninger vil bidra til at en får til et raskere løft.

Forskning og statistikk

Utdanningsprogrammet skiller seg litt fra andre yrkesfaglige utdanningsprogram ved at de fire utløpene gir både fag-, yrkes og generell studiekompetanse. Rådet mener at det er mange interessante aspekter ved utdanningsprogrammet som kunne vært gjenstand for forskning. Som eksempel nevnes hvilke konsekvenser det har for et yrkesfaglig utdanningsprogram at man inkluderer generell studiekompetanse som et utløp. Hvilken effekt har dette på søkning og dimensjonering? Hvilke elever søker? Disse, og mange andre spørsmål har faglig råd hatt et ønske om å kunne belyse nærmere.

Faglig råd MK støtter oppretting av forskningssentre som utvikler spesialkompetanse innen fag- og yrkesopplæringen.

Gjennomføring

Bedre gjennomføring – avsnitt 6.3

Faglig råd MK mener det blir svært viktig å gjennomføre alle utvalgets forslag om yrkesretting. Yrkesretting fremmer motivasjon for læring enten eleven er skoletrøtt eller ikke. Kompetanse på hva som fremmer god læring innen fagene må utvikles i alle utdanningsprogrammer og det må legges til rette for slik praksis fra skoleeier.

Faglig råd MK mener at lærlingtilskuddet må justeres opp. Økt tilskudd må gjenspeile økt satsning på kvalitet i opplæring i bedrift. Et økt tilskudd vil kunne bidra til å holde antall læreplasser oppe. Det koster å gi kvalitetsmessig opplæring, og særlig til unge med spesielle oppfølgingsbehov.

Faglig råd MK støtter forslaget om å utvide retten til å omfatte to år i skole når læreplass ikke kan framskaffes. Vi tror flere kan bestå fag-/svenneprøve på denne måten enn ved dagens ordning. Skolene må ha relevant lærerkompetanse, oppdatert utstyr og samarbeid med nærings- og arbeidsliv.

Kreativitet og entreprenørskap er viktig innslag i utdanningsprogram medier og kommunikasjon.

Et godt samspill mellom skolen og næringslivet kan gjøre opplæringen i skolen mer virkelighetsnær og øke elevenes evne og lyst til å lære. Med innføringen av prosjekt til fordypning i videregående opplæring og faget utdanningsvalg på ungdomstrinnet har behovet for dette samarbeidet økt. I denne sammenheng og gjennom, elev- og ungdomsbedrifter og EU-programmet Leonardo da Vinci ligger det muligheter til å utvikle entreprenørskap.

Faglig råd MK støtter denne satsingen og mener den bør videreføres. Arbeidet med entreprenørskap i skolen må vektlegge utvikling av personlige egenskaper og holdninger som senere kan anvendes i aktiv verdiskaping.

I rapporten fra Østlandsforskning om "Entreprenørskapsopplæring og elevenes læringsutbytte" (08/2008) vises det til at "Aspekter ved opplæring til entreprenørskap (elevers livserfaring, tilpasset opplæring, kreativ læring, prosessorientert arbeidsmåte og Ungdomsbedrift) har positive effekter på elevers trivsel og skolemotivasjon."

En klar konklusjon i rapporten er at aspekter ved opplæring til entreprenørskap spiller en positiv rolle for elevers skolemotivasjon.

Metoder som fremmer gode holdninger her er viktige som supplement til skolens kjernevirksomhet. Det må gis virkelighetsnær, praktisk opplæring som tilfredsstillende faglige kravene som arbeidslivet har. Kunnskap om arbeidslivets regler, HMS og partenes rolle er også viktige temaer under hele utdanningsløpet. Allerede i dag har man erfaring for at denne opplæringen kan styrkes fra Vg1.

Faglig råd MK mener det er svært viktig med økte ressurser til rådgiving og karriereveiledning i ungdomstrinnet og i videregående skole, og støtter alle utvalgets forslag på dette området. Det er ikke mulig å øke innsatsen uten å øke de økonomiske ressursene betraktelig.

Sannsynligvis spares disse investeringene inn på sikt gjennom mindre feilvalg og skuffelse hos de unge. Det blir lettere for arbeidslivet å bidra med riktig og relevant informasjon når innsatsen kan rettes inn mot et nasjonalt kompetansesenter.

Overgang fra fagbrev til fagskolen og høyere utdanning

Fagskolen - avsnitt 6.4

For fagene og yrkene i utdanningsprogrammet vil en mulighet for faglig spesialisering på dette nivået være attraktivt for bedriftene og deres ansatte. Som følge av teknologisk utvikling og konvergens innen mediene oppstår det nye arbeidsområder innen medie- og kommunikasjonsbransjene som ikke er mulige å fange opp dybden i videregående opplæring der bransjene har valgt å legge den brede basiskompetansen. Fagskolen er også viktig i et livs lang læringsperspektiv, og kan bli en sentral tilbyder av etter- og videreutdanning for de praktiske fagene.

Faglig råd MK støtter en videre nasjonal utvikling og offentlig finansiering av fagskolenivået for alle fag- og yrker som ligger til videregående opplæring.

Bedre overganger – avsnitt 6.4

Dagens krav til generell studiekompetanse godskriver ikke den positive kompetansefordelen mange yrkesfagkandidater kan ha innen praksisorienterte høyskolestudier.

Som eksempel vises til Mediegrafikerfaget i Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon der svært relevant arbeidslivskompetanse i bruk av digitale design- og produksjonsverktøy ikke gir noen uttelling for opptak til høyskolestudier der opplæring i bruk av slike verktøy er del av læreplanen.

Faglig råd MK i flertall mener at alle skal være generelt studieforberedt etter fullført videregående opplæring uavhengig av valgt utdanningsprogram. Et enstemmig råd støtter utvalgets forslag om rett til påbygningskurs i fellesfag.

Tiltak for voksnes rett – avsnitt 6.5

Faglig råd MK mener det er behov for særlige motivasjonstiltak for å nå ut til voksne som av ulike grunner ikke har fått gjennomført sin utdanning tidligere. I dette arbeidet kreves spesiell kompetanse i å motivere. **Rådet ser forslaget om kompetansetillitsvalgte som et spennende og påkrevet utviklingstiltak som kan bidra til at flere vil gjøre bruk av sin opplæringsrett.**

God integrering av innvandrere og flyktninger i arbeidslivet er viktig. Det er derfor helt avgjørende at denne gruppen får opplæring i norsk og samfunnsfag. Der hvor utenlandsk utdanning ikke kan godskrives direkte med norsk fag- og yrkesopplæring bør "kompetansedifferansen" beskrives etter vurdering hos partene og de faglige rådene. **Forslaget om mer ensretting av systemene for realkompetansevurdering er viktig for å sikre likebehandling og gjøre ordningen mer tilgjengelig for den enkelte.** Faglig råd MK er kjent med frustrasjon over de mange ulike systemene og at subjektiviteten i selve vurderingen i enkelte tilfeller gir for tilfeldige utslag. Slik opplevelse kan være med på med å undergrave ordningens tillit hos brukerne.

Internasjonalisering

Faglig råd MK mener det er viktig at yrkesfagelever/lærlinger/lærekandidater får likestilte muligheter for internasjonal erfaring i sin opplæring som andre elevergrupper. Kultur og språkkunnskaper er ikke mindre viktige for denne ungdommen.

Videre er det positivt at utvalget har orientert seg ut over Europa, rådet støtter forslagene.

Faglig råd for medier og kommunikasjon
Benedikte Sterner
(sign.)
Leder